

**Отчетен доклад**  
на Управителния съвет  
на Българското ядрено дружество /БЯД/  
за периода 01.01.2020 година до 31.12.2020

Българско ядрено дружество е доброволно сдружение на физически и юридически лица на основата на споделени интереси в областта на науката, технологията и практиката на използването на ядрената енергия за мирни цели. Мисията на дружеството е осъществяване на общественополезна дейност в ядрената област, основните цели на която са:

- Да съдейства за всестранното развитие на науката, технологията и практиката на безопасно използване на ядрената енергия за мирни цели;
- Да съдейства за широкото разпространение на знания и идеи сред населението, спомагайки за разширяване на безопасното използване на достиженията на ядрената наука и технологии за благо на обществото;
- Да осигурява колективен експертен капацитет за сътрудничество с държавни учреждения, стопански предприятия, обществени и други организации по въпроси на ядрената наука, технология и практика;
- Да осигурява форум за обмяна на знания и идеи между членовете на професионалната общност, спомагайки за повишаване на професионалната им квалификация.

Дейностите на дружеството през отчетния период бяха в съответствие с приетия годишен план, допълнени с отклик на текущи събития и обстоятелства.

БЯД не престава да пледира за обективна оценка на научните и практически достижения в ядрената област, както и за запазване и развитие на знанията и опита на нашите научни и инженерно-технически кадри.

## **1. Организационна дейност**

### **1.1. Управителен съвет:**

Управителният съвет на Българското ядрено дружество с Председател – Младен Митев и Зам. Председатели – Любен Манев и Искрен Цветков, проведе 6 регулярни заседания в София и чрез електронната поща, с необходимия кворум за вземане на решения, в съответствие с Устава на Дружеството.

В работата на съвета, в различно време, взеха участие Председателите и Зам. председателите на Териториалните клонове /ТК/ на БЯД: Варна – Северина Иванова, Козлодуй – Русиян Цибрански, Красен Рашков Пловдив – Мариета Сопаджиева, на Младежката асоциация – Петя Вряшкова, Явор Андреев. организационният секретар Петя Вряшкова и технически секретар и касиер Марияна Атанасова, членовете на БЯД – Красимира Илиева, Павлин Грудев, Илинка Живкова, в съответствие с разглежданите въпроси.

### **1.2. Членство в БЯД:**

Към 31.12.2020 г. списъчният състав на дружеството включва:

- почетни членове: ст.н.с. д-р Тихомир Апостолов, ст.н.с. д-р Красимира Илиева и инж. Русчо Янков
- 294 физически лица
- 13 юридически лица

### **1.3. ТК и МА:**

През отчетния период Председатели и зам. Председатели на ТК са както следват: ТК-Варна – Галина Тодорова ТК-Козлодуй – Русиян Цибрански, Красен Рашков, ТК-Пловдив – Мариета Сопаджиева.

## **2. Обществено полезна дейност**

За изтеклия период дейността на БЯД основно бе съсредоточена върху общественополезната дейност, свързана със съдействие за широко разпространение на знания и идеи сред населението, спомагайки за разширяване на безопасното използване на достиженията на ядрената наука и технологии за благо на обществото.

### **Първа кръгла маса**

Първата кръгла маса на тема „Политики в областта на радиоекологията и радиационната защита. Форми и начини за участие на гражданското общество в управлението“ се проведе на 11 септември 2020 г., в Института за ядрени изследвания и ядрена енергетика към БАН.

На кръглата маса бяха обсъдени въпроси, свързани с гражданското участие и изразяване на позиция по отношение към политиките в областта на радиоекологията и радиационната защита. Според участниците провокиране на интереса на гражданите към въпросите на радиоекологията и радиационната защита е възможно чрез предоставяне на качествено и адекватно съдържание.

Организатор на събитието бе Българско ядрено дружество по проект No BG05SFOP001-2.009-0172 „Партньорство на гражданите с институциите на местно, регионално и национално ниво за създаване и провеждане на устойчиви политики в областта на радиоекологията и радиационната защита на здравето на населението“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. В кръглата маса участваха представители от „Жените в ядрената енергетика“ (WiN) Козлодуй, „Аварийна помощ и превенция“ на Столична община, АЕЦ Козлодуй, ДП РАО, НЦПРЗ, ИЯИЯЕ-БАН, ГДПБЗН, ИЯИЯЕ.

В рамките на Кръглата маса бяха обособени два панела. Първият със заглавие „Взаимодействие на гражданското общество с институциите относно политиките в областта на радиологията и радиационната защита“ и вторият - „Осведоменост на гражданите по въпроси на радиоекологията и радиационната защита, и политиките в областта“.

В първия панел бяха представени целите и дейностите по проекта, направеното досега, както и презентацията „Политики в областта на радиоекологията и радиационната защита на населението. Форми и начини за участие на гражданското общество“. В нея бяха отразени изводите от проучванията и анализите на добрите практики в международен аспект за взаимодействието между институциите и гражданите и включването им в управлението и при взимане на обществено значими решения.

Във втория панел участниците в Кръглата маса имаха възможност да се запознаят с резултатите от социологическото проучване, проведено от „Глобъл Метрикс“. Тези резултати бяха предоставени чрез презентацията „Информационно представяне на резултатите от проучване за установяване на степента на осведоменост на гражданите по въпроси, свързани с радиологични познания, лъчеви и токсични натоварвания от радиоактивни източници“, Катерина Георгиева, Глобал Метрикс ЕООД.

В дискуссионната част бяха дадени предложения за инициране на информационни кампании по въпросите на радиоекологията и радиационната защита в малките населени места като основната роля за реализирането им имат местните власти. Бяха дадени примери за добри практики в това отношение от АЕЦ Козлодуй, ДП РАО и сдружение „Жените в ядрената енергетика“ (WiN).

Сред обсъжданите въпроси бе отчетена и необходимостта от по-широко включване на темата в образователната програма в училище. В това отношение участниците изразиха мнение, че е добре да има балансиран подход към децата като се започне с ползите от радиацията, а след това да се представят и мерките, свързани с риска от нейното използване. Илинка Живкова, представител на „Жените в ядрената енергетика“ (WiN) обясни, че предизвикването на интерес от страна на обществото е процес. Необходимо е да се работи целенасочено и постоянно в тази насока. „Жените в ядрената енергетика“ са организирали много състезания за ученици, тематични вечери, конференции. Като всичко се поднася по атрактивен начин. Затова децата и младежите от Козлодуй са информирани и подготвени.

Ключовият извод, направен на Кръглата маса бе, че основен ангажимент за информиране на обществото по въпросите на радиоокологията и радиационната защита имат държавните институции. Затова е необходимо да се регламентира като държавна политика.

## **Втора кръгла маса**

Втора кръгла маса по проект No BG05SFOP001-2.009-0172 „Партньорство на гражданите с институциите на местно, регионално и национално ниво за създаване и провеждане на устойчиви политики в областта на радиоокологията и радиационната защита на здравето на населението“ се проведе на 18 ноември 2020, в онлайн среда. Темата на събитието бе “Възможности за гражданско участие при реализация на публични политики в областта на радиоокологията и радиационната защита на населението, базирани на добри практики от други области с висок обществен интерес“

Организатор на събитието отново бе БЯД. Участваха още представители на „Жените в ядрената енергетика“ (WiN) Козлодуй, ИЯИЯЕ-БАН, АЯР, НЦРРЗ, ГДПБЗ, ГДПБЗН, АЕЦ Козлодуй ЕАД, Тита консулт ЕОД, ДП РАО, бивш министър на МОСВ, граждани и ученици.

По време на кръглата маса бяха представени основните акценти, проучвания и анализи във връзка с гражданското участие и активна роля по въпросите на радиоокологията и радиационната защита. В презентацията „Добри практики за взаимодействие между гражданското общество и държавните институции“ Ана Колева, „Прима комюникейшънс“ предостави резултатите от анализа на данните за прилаганите форми и механизми за взаимодействие между гражданското общество и държавните институции в процеса на вземане на решения в областите на здравеопазване, условията на труд и социалната политика, опазване на околната среда и образование в Република България.

„Възможности за гражданско участие в управлението в областта на радиоокологията и радиационната защита. Изводи и препоръки“ бе презентацията на д-р Младен Митев, председател на БЯД, в която той описа каналите, начините и механизмите на участие на заинтересованите страни в процеса на вземане на решения и създаването на политики в областта на радиоокологията и радиационната защита у нас. В презентацията бяха направени изводите от проучванията, на чиято база са формирани основните препоръки за подобряване на взаимодействието между гражданското общество и институциите.

В последвалата дискусия участниците имаха възможност да изразят мнение относно направените предложения. Така бяха споделени интересни идеи за подобряване на обществения диалог и за постигане на едно по-високо ниво на взаимодействие, каквото е партньорството. В това отношение като най-добра форма се открие участието на НПО в проекти, което отваря възможност за институциите да възлагат различни дейности на неправителствените организации и да се възползват от експертния им капацитет.

В обсъжданията бе подчертана и необходимостта от прилагане на механизми и инструменти за мониторинг на утвърдените политики и приетите нормативни документи, което ще е допринесе за адекватна оценка на тяхната ефективност и ще е в полза за евентуалната им оптимизация.

## **Конференция на БЯД**

Организирана беше и **конференция** на тема „Партньорство на гражданското общество и държавата в политиките в областта на радиологията и радиационната безопасност“. Събитието се проведе на 16 декември 2020, в онлайн среда.

В него участваха както членове на БЯД, така и представители на АЯР, НЦРРЗ, ГДПБЗ, ГДПБЗН, АЕЦ Козлодуй ЕАД, Тита консулт ООД, ИЯИЯЕ-БАН, ТУ-София, НВУ „Васил Левски“, „АЕЦ Козлодуй – нови мощности“, ИИКТ-БАН, Джи си ар ЕООД, ДП РАО, Съюз на физиците в България, New Technology, ФФ-СУ, Прима комюникейшънс, граждани и ученици. Общият брой на регистрирани участници бе 54 (петдесет и четири).

На конференцията бяха представени целите и резултатите по проект BG05SFOP001-2.009-0172 „Партньорство на гражданите с институциите на местно, регионално и национално ниво за създаване и провеждане на устойчиви политики в областта на радиоекологията и радиационната защита на здравето на населението“, финансиран от Оперативна програма „Добро управление“ (ОПДУ), съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

По време на конференцията д-р Младен Митев, ръководител на проекта и председател на Българско ядрено дружество представи препоръките към държавните институции. Той запозна участниците с целите на проекта и реализираните дейности, които бяха разделени в няколко категории. В първата категория са дейностите за оценка на осведомеността на гражданите по въпросите на радиоекологията и радиационната защита. Това включва проведеното социологическо проучване, както и срещи с ученици от гимназиален курс в гр. София и гр. Козлодуй. Следващата категория са дейностите за идентифициране на добрите практики на гражданското участие в управлението. В тази връзка бяха направени обширни проучвания и задълбочени анализи на начините и механизмите на взаимодействие между заинтересованите страни. Друга категория са дейностите за повишаване на информираността на гражданите по въпроси, свързани с радиоекологията и радиационната защита.

На конференцията бе представена и информацията относно дейността на АЯР, дистанционното изследване на терени за естествена и техногенна радиоактивност, провеждано от ТИТА КОНСУЛТ ООД, дейностите на "АЕЦ Козлодуй - Нови Мощности" ЕАД, както и на ИЯИЯЕ-БАН относно проекта за циклотрон TR-24, както и дейности по превенция на нелегалния трафик на радиоактивни материали.

На база на направените анализи и проучвания в рамките на проекта, експертите от Българско ядрено дружество направиха редица предложения за осъществяване на по-конструктивен диалог между гражданите и органите на управление. За постигането му бе направено предложение за участие на представители на НПО в консултативните съвети към институциите, защото това ще подобри тяхната работа.

Отчитайки обществената значимост на решенията по ликвидирането на последиците от уранодобива у нас, БЯД препоръчва още да се регламентира участието на представители на гражданското общество от засегнатите региони в експертните групи, които да участват във формирането на политиките.

Сред предложенията на БЯД към институциите, бе темата за радиоекологията и радиационната защита да влезе в образователната програма на учениците. Като препоръката е да се подходи балансирано към децата и те да бъдат запознати както с ползите от радиацията, така и с необходимите мерки за намаляване на риска от нейното използване.

Разработване на Комуникационна стратегия, съвместно на експерти от БЯД, Националния център по радиобиология и радиационна защита, Агенцията за ядрено регулиране и Изпълнителната агенция по околна среда – МОСВ е друго предложение, направено на база на получените резултати от дейностите по проекта.

Създаване на Информационно-консултативен орган по радиоекология и радиационна защита съвместно с Министерството на околната среда и водите, Министерство на здравеопазването, Министерство на образованието и науката също бе сред препоръките, направени от БЯД

### **3. Информационна дейност и връзки с обществеността**

Основните комуникационни канали за достигане до желаната аудитория е официалният сайт на БЯД [www.bgns.bg](http://www.bgns.bg), както и акаунта му във фейсбук. Информацията на сайта редовно се поддържа и обновява от Любен Манев, доц. Калин Филипов и Организационния секретар на БЯД. Благодарение на доц. Филипов е изработен нов сайт на БЯД, с подобрени възможности за публикуване на информацията. Съдържанието, което се публикува е свързано с новости в областта на бизнеса, науката и технологиите, съобщения за курсове, форуми, семинари, конференции и други.

Благодарение на Мария Кръстева страницата във фейсбук се актуализира, публикуват се новини на сайта на БЯД и регулярно се подава информация до ЕЯД за събития свързани с ядрения сектор в България. Информацията се публикува в Бюлетина с електронни новини на ЕЯД.

МА на БЯД има създадена група във фейсбук, където се дава полезна информация и възможности за дискусии по различни теми от областта.

### **4. Международна дейност**

БЯД редовно плаща членски внос към Европейското ядрено дружество /ENS/, с което потвърждава членството си.

Дружеството има договорни отношения за сътрудничество с ядрените дружества на Русия, Румъния, Словения, Чехия, Унгария, Македония, Украйна, Швейцария, Югославия, Франция, Финландия, САЩ и Канада, както и с Македонското дружество на физиците.

### **5. Експертна дейност**

В рамките на проект № BG05SFOP001-2.009-0172 „Партньорство на гражданите с институциите на местно, регионално и национално ниво за създаване и провеждане на устойчиви политики в областта на радиоекологията и радиационната защита на здравето на населението“ по Оперативна Програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския социален фонд бяха изпратени официални предложения до:

- Националният център по радиобиология и радиационна защита; Агенцията за ядрено регулиране и Изпълнителната агенция по околна среда на МОСВ за разработване на Комуникационна стратегия съвместно с БЯД;
- Агенцията за ядрено регулиране за подобряване на работата на съществуващите консултативни съвети към АЯР по отношение на публичността;
- Министерството на околната среда и водите, Министерството на здравеопазването, Министерството на образованието и науката за създаване на Информационно-консултативен орган по радиоекология и радиационна;
- Министерството на образованието и науката за въвеждане на образователни теми в областта на радиоекологията и радиационната защита в училищата.

УС на БЯД поддържа междуведомствената Работна група по управление на знанията с основната цел да обхване управлението на знанията в българската ядрена енергетика през основните етапи от жизнения цикъл на ядрените съоръжения: нови проекти, опериращи блокове, удължаване срока на експлоатация, извеждане от експлоатация, управление и погребване на РАО. Понастоящем в Работната група участват специалисти от „АЕЦ Козлодуй“ ЕАД, „АЕЦ Козлодуй-Нови мощности“ ЕАД, Агенция за ядрено регулиране, Технически университет – София и ИЯИЯЕ-БАН.

## **6. Издателска дейност**

Всяка година БЯД издава книжка от единственото у нас специализирано списание в областта на ядрената енергетика и ядрени технологии – списание “Доклади на БЯД”. Главен редактор е доц. д-р Нина Коюмджиева. Редакционната колегия на списанието е в състав: доц. д-р Павлин Грудев, доц. д-р Мария Манолова, ст.н.с. д-р Борис Калчев, доц. д-р Людмил Цанков и доц. д-р Калин Филипов. УС взе решение списанието да се издава на английски език и да излизат от печат два броя на година.

Подготвя се 25 брой на списанието. Изданието има и специален сайт, който се поддържа от доц. Калин Филипов. Списанието има онлайн ISSN и е регистрирано в национални и световни индексиращи бази данни.

## **7. Финансов отчет**

Отчетът за календарната 2020 година е представен в отделна форма.

## **8. Заключение**

През 2020 г. Българското ядрено дружество продължи да работи за:

- подобряване на законодателството и стандартите в ядрената област;
- увеличаване на прозрачността на работата на държавните институции, свързани с дейности в ядрената област;
- нарастване на гражданското участие в процесите на вземане на решения в областта на ядрената безопасност и радиационната защита.

През 2021 година усилията на членовете на БЯД ще бъдат насочени към:

- постигане на по-голяма прозрачност на работата на държавните институции, свързани с дейности в ядрената област;
- преодоляване на радиофобията в обществото;
- популяризиране на ядрените науки в обществото и особено сред младежта;
- привличане на млади хора към научни занимания, както и към кариерно развитие в ядрената област;
- увеличаване броя на кадрите, работещи в областта на ядрените науки и ядрената енергетика и усъвършенстване на техния професионализъм;
- подобряване на законодателството и стандартите в областта на ядрената безопасност и радиационна защита.

За бъдеще планираме дейността на дружеството да се разшири към по-активна организация на общи срещи, повече публични изяви на БЯД, популяризиране на ядрената енергетика и за разпространение и поддържане на знанията от областта. За това са необходими са повече усилия в посока на подкрепа на развитието на ядрената наука и на българската ядрена енергетика, както и за информиране на българското население за съвременните технологии и многообразието на техните аспекти.

Председател на УС на БЯД,  
д-р Младен Митев